Huszár Ágnes

A fantom eltűnése

KÖNYVKRITIKA - LXI. évfolyam, 16. szám, 2017. április 21.

Jenny Erpenbeck: Megy, ment, elment. Fordította Blaschtik Éva. Park Kiadó, Budapest, 2017, 307 oldal, 3490 Ft

Szinte észre sem veszi, de az idegen sorsok lassacskán a saját személyes történetét is más megvilágításba helyezik. Rádöbben: az ő élete is meneküléssel kezdődött. Anyja karján utazott csecsemőként a Szudéta-vidéki szülőföldről nyugat, a német főváros felé. Ami aztán NDK-s polgárokként keletté vált számukra, majd pedig igazi nyugattá az ország újraegyesülésével. Így kap ma Richard nyugati professzori nyugdíjat, alig keletibbet, kevesebbet, mint az igazi nyugatiak. Ennek a belátásával relativizálódik a regény elején kőkeménynek tűnő helyi-idegen, polgár-bevándorló ellentét. A csak nevében demokratikus NDK-s félmúlt, a töredékesen lezárt náci múlt pedig a jelen értelmező keretévé rendeződik. Az idősíkok ugyan egybecsúszhatnak, de csak a múlt bűneivel való szembenézés nyitja meg a békés jövő lehetőségét: „Az afrikaiak bizonyára nem is tudják, ki volt az a Hitler, mégis: csak akkor vesztette el Hitler valóban a háborút, ha ők most túlélik Németországot.” (57.)